

Pasientnær på norsk – ikke bedside

SPRÅKSPALTEN

KASHIF WAQAR FAIZ

kashiffaiz@gmail.com

Kashif Waqar Faiz er ph.d., spesialist i nevrologi og master i helseadministrasjon.

Når man omtaler klinisk praksis og undervisning med pasienter i eller utenfor sykehus, bør man på norsk bruke ordet *pasientnær* og ikke *bedside*.

Defintivt *bedside*, New York, ca. 1920. Men er det et godt uttrykk på norsk?
Illustrasjonsfoto: The George Grantham Bain Collection / Library of Congress

«Medicine is learned by the bedside and not in the classroom» er et kjent sitat av den kanadiske legen og professoren sir William Osler ⁽¹⁾. På engelsk brukes ordet *bedside* ofte sammen med andre ord, som i *bedside teaching*, *bedside diagnosis* og *bedside manners*, det siste om legens atferd eller tilnærming til en

pasient. Det blir også brukt i uttrykket *from bench to bedside*, dvs. om translasjonsforskning og overføringen av laboratorieforskning til klinisk praksis. Ordet er brukt i norsk sammenheng også, som i *bedside-undervisning* og *bedside-ultralyd*. Ordet brukes altså både konkret om noe som er ved siden av sengen, og i overført betydning om aktiviteter som foregår i nær kontakt med pasienten.

Etablert importord på norsk?

Noen ganger blir engelske ord integrert i norsk språk som importord, mens det andre ganger blir etablert norske avløserord. I Tidsskriftets språkspalte er det mange gode eksempler på norske avløserord [\(2, 3\)](#).

«Har ordet *bedside* blitt et etablert importord? Det ser ikke slik ut»

Har ordet *bedside* blitt et etablert importord? Det ser ikke slik ut. Ved søk på tidsskriftet.no/sok (18.11.2022) får man kun 22 treff. De fleste av disse er engelske titler i doktoravhandlinger og bruk av ordet på engelsk. Bruken i medisinsk sammenheng på norsk ser altså ut til å være begrenset. Ett av treffene er en bokanmeldelse av den engelskspråklige boka *Physicianship and the Rebirth of Medical Education* [\(4\)](#) hvor anmelderen skriver at forfatterne «understreker også at 'bedside teaching' bør erstattes med 'teaching where the patient is' og argumenterer overbevisende for at dette ikke kan erstattes av andre former for klinisk opplæring» [\(5\)](#).

Ordet *bedside* finnes ikke i Tidsskriftets ordliste og gir heller ingen treff i norske ordbøker på ordnett.no (15.9.2022). I Engelsk-norsk ordbok (ordnett.no, 15.9.2022) oversettes *bedside* med *sengekant*, og *at the bedside* med *ved sengen*. Ved googlesøk (med kun sider på norsk) er det først og fremst treff på sider hvor det selges babysenger (15.9.2022). I tillegg får man treff på en målbeskrivelse for kompetanseområdet palliativ medisin («klinisk ('bedside') spesialitet») [\(6\)](#) og en utdanningsplan for spesialiteten nevrologi ved Vestre Viken HF («'bed-side' undervisning») [\(7\)](#).

Avløserord

Det er mange gode grunner til å finne et norsk avløserord for *bedside* brukt i overført betydning i en medisinsk sammenheng. Det mest aktuelle avløserordet er åpenbart *pasientnær*, som i *pasientnær undervisning*. Dette uttrykket er i tråd med intensjonen til forfatterne av den nevnte boka om medisinstudiet, som nettopp ønsket å endre fokus fra seng til pasient [\(4\)](#) – de fleste pasienter ligger ikke lenger til sengs. Ordet *pasientnær* er allerede brukt i mange artikler i Tidsskriftet (55 treff ved søk 18.11.2022). Laboratorieklinikken ved Haukeland universitetssjukehus bruker uttrykket *pasientnær analysering* om det som på engelsk kalles *point of care testing* [\(8\)](#).

Konklusjon

Ordet *bedside* bør i medisinsk sammenheng oversettes til *pasientnær*.

REFERENCES

1. Stone MJ. The wisdom of Sir William Osler. *Am J Cardiol* 1995; 75: 269–76. [PubMed][CrossRef]
2. Hem E. Se opp for røvertidsskrifter. *Tidsskr Nor Legeforen* 2014; 134: 1273. [PubMed][CrossRef]
3. Gjersvik P, Hem E, Jacobsen GW et al. Hva bør non-inferiority-studier kalles på norsk? *Tidsskr Nor Legeforen* 2014; 134: 852–3. [PubMed][CrossRef]
4. Boudreau JD, Cassell E, Fuks A. *Physicianship and the rebirth of medical education*. Oxford: Oxford University Press, 2018.
5. Brodal P. Dyptpløyende om medisins mål og utdanning. *Tidsskr Nor Legeforen* 2018; 138. doi: 10.4045/tidsskr.18.0586. [CrossRef]
6. Helsedirektoratet. Målbeskrivelse for kompetanseområdet palliativ medisin. https://www.helsedirektoratet.no/tema/autorisasjon-og-spesialistutdanning/palliativ-medisin-som-kompetanseomrade/m%C3%A5lbeskrivelse-kompetanseomr%C3%A5det-pallmed.pdf/_/attachment/inline/12676d44-99d9-48eb-a72a-cd01c20ab812:86bf34b7103fc4e5a4f9f813c31a9a57a77d8376/m%C3%A5lbeskrivelse-kompetanseomr%C3%A5det-pallmed.pdf Lest 18.11.2022.
7. Viken V. Utdanningsplan for spesialiteten nevrologi. <https://vestreviken.no/fag-og-forskning/utdanning-og-kompetanse/leger-i-spesialisering-lis/utdanningsplan-for-spesialiteten-nevrologi#hensikt-og-malsetting> Lest 18.11.2022.
8. Bergen H. Haukeland universitetssjukehus. Pasientnær analysering (PNA) <https://helse-bergen.no/avdelinger/laboratorieklinikken/medisinsk-biokjemi-og-farmakologi/pasientner-analysering-pna> Lest 18.11.2022.

Publisert: 20. februar 2023. *Tidsskr Nor Legeforen*. DOI: 10.4045/tidsskr.22.0587
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 5. februar 2026.